

Moodsatest kaassõnadest kriitiliselt¹

Helika Mäekivi

OÜ Panglossi keeleteimetaja ja koolitaja

Käändsõnu saadavad tihti kaassõnad, mis võivad paikneda nende ees või taga. Eesti keel kaldub olema tagasõnakeel, s.t kaassõnadest on meil ülekaalus need, mis käivad käändsõna järel. Sellised on *taga, kaudu, peal, kombel, ligi, poole, ääres, sekka, kestel, kõrval, eel, jõul, väel, viisi, otsa, teel, jooksul, kaupa* jne. Meil on ka mõned eessõnad, nt *kuni, enne, tänu, keset*; samuti sellised kaassõnad, mis võivad olla nii käändsõna ees kui ka taga: *mööda, üle, ümber, vastu, pärast, peale*. Ent ülekaalukas tagasõnarahkus eristab meid näiteks inglise ja muudest indoeuroopa keeltest², samuti vene keelest.

Ajalooliselt on suur osa kaassõnu arenenud mingist nimisõna käändeformist, enamjaolt mõnest kohakäändest. Nii on nimisõnadest kaassõnastunud *juures, kõrval, ees, kannul, küüsis, väljas* jne.³ Nende väljakujunenud ees- ja tagasõnade kõrval leidub nimisõnu, mida keelekasutaja pruugib üha sagedamini kaassõnana, kuid enamjaolt tarbetult. Nimelt ei ole nendel uudisvormidel meie keeles (veel) kohta ja seepärast trügivad nad teiste, juba olemasolevate kaassõnade asemele, mille kasutamisel kehtivad ammused seaduspärad. Kuna uut liiki sõna kasutamisel puuduvad reeglid, võib märgata, et mõni neist võtab võimust ka seal, kus saab läbi üldse ilma kaassõnata. Peale selle võib meid mõjutavate võõrkeelte tõttu teinekord ununeda, missugune kaassõna millise nimisõnaga kokku käib ja sobib. Neid ilminguid vaadeldaksegi selles artiklis lähemalt.⁴

Tänu

Kaassõna *tänu* pärineb samakujulisest nimisõnast, kandes ka selle positiivset tähendusvarjundit. Inglisekeelne väljend *thanks to* on pigem neutraalse sisuga ja vahel kasutatakse seda isegi siis, kui kõne all on mingi ebasoodne olukord. Otsetõlgetega on eesti kaassõna *tänu* pandud samuti negatiivsesse mõtteruumi.⁵ Seda tasub vältida ja *tänu* asemel võiks kasutada mõnda neutraalsemat kaassõna või muud väljendusviisi: teinekord lihtsustab mõtet hoopis kõrvallause.

¹ Vt ka 2013. aastal Helika Mäekivi kogumikus „Emakeelne eurokeel“ (<http://eurokeelehoole.eki.ee/documents/compendiums/358dffbbec8a7df11fa32d841b4585eb.pdf>) ilmunud artikkel „Eksimusi ees- ja tagasõnade osas“. Siinne artikkel on eelmainitu ajakohastatud, täiendatud ja kohendatud variant.

² **Mati Erelt, Tiiu Erelt, Kristiina Ross**, Eesti keele käsiraamat. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, 2007, lk 194.

³ *Ibid.*, lk 195; **Henn Saari**, Peitu pugunud käändeid. – Keelehääling. Eesti Raadio „Keeleminutid“ 1975–1999, Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, 2004, lk 316.

⁴ Häid parandusnäiteid leiab veel õigekeelsussõnaraamatust ÕS 2013 (<http://www.eki.ee/dict/qs/>), ametniku soovitusõnastikust (<http://www.eki.ee/dict/ametnik>), **Egle Pulleritsu** kogumikust „Kuidas hoiduda kantseliidist“, Tartu: Keelehooldakeskus, 2010, lk 21–22 ja 32–33 (http://engine.koduleht.net/templates/keelehooldakeskus/files/mdl_files.php/4_kantseliit_AC.pdf), **Sirje Mäearu** kogumikust „Valik rektsioone“, Tartu: Keelehooldakeskus, 2011 (http://engine.koduleht.net/templates/keelehooldakeskus/files/mdl_files.php/rektsioonid_7.indd.pdf) ja **Katrin Kerni** kogumikust „Kuidas sellest kirjutada“, Tartu: Keelehooldakeskus, 2015, lk 45–51 (http://engine.koduleht.net/templates/keelehooldakeskus/files/mdl_files.php/14_neti.pdf).

⁵ **Mati Erelt**, Lause õigekeelsus. Tallinn: Emakeele Selts, 2011, lk 51.

Halvem	Parem
Transpordialused on määratud <i>tänu lahtisele puuviljale</i>	Transpordialused on <i>lahtise puuvilja tõttu</i> määratud
<i>Tänu läbirääkimiste ebaõnnestumisele</i> ei jõudnud kodanikud ametiga kokkuleppele	<i>Läbirääkimiste ebaõnnestumise tõttu ~ pärast</i> ei jõudnud kodanikud ametiga kokkuleppele
<i>Tänu ressursside piiratusel</i> jääb toetusprogramm ettenähtud ulatuses täitmata	<i>Ressursside piiratusel tõttu ~ Kuna ressursse napib</i> , jääb toetusprogramm ettenähtud ulatuses täitmata
Vasakradikaalid võitsid <i>tänu inimeste meeleheitele</i>	Vasakradikaalid võitsid, <i>sest inimesed olid meeleheitel</i> ~ Vasakradikaalidele tõi võidu <i>inimeste meeleheide</i> ~ Vasakradikaalide võidu taga oli <i>inimeste meeleheide</i>

Läbi

Sõna *läbi* on meil olnud keeleajalooliselt kasutusel liikumistee tähistajana. Eeskätt näidatakse sellega ruumist, avausest vms läbimineku⁶, sealjuures võib *läbi* olla nii põhisõna ees kui ka taga (*kahlas läbi jõe ja kahlas jõest läbi*). Tagasõnana on see väljendanud ka põhjust (*sai viga koerahammustuse läbi*), abinõu (*sai rikkaks õnne läbi*) või ajavahemikku (*tegi aasta läbi tööd*).⁷

Henn Saari sõnul laenasime sõna *läbi* kunagi ammu saksa ja vene keelest, kuid tegime sellest enda oma.⁸ Nüüd kipub *läbi* üha enam inglise keelt jäljendades eessõnana võimust võtma. Seejuures teeb ta seda tarbetult sageli teiste, peamiselt tagasõnade arvel.⁹

Halvem	Parem
Kaup jõudis <i>läbi Saksamaa</i> Hispaaniasse	Kaup jõudis <i>Saksamaa kaudu</i> Hispaaniasse
<i>Läbi selliste kogemuste</i> sündisid rahvusvahelised inimõigused	<i>Selliste kogemuste varal ~ toel</i> sündisid rahvusvahelised inimõigused
Tegemist on uue maailmaga, kus kõik on ühendatud <i>läbi interneti</i>	See on uus maailm, kus kõik on ühendatud <i>interneti kaudu ~ abil ~ teel ~ vahendusel</i>
Aasta 2011 <i>läbi tööturu- ja toimetulekunäitajate</i>	Aasta 2011 <i>tööturu- ja toimetulekunäitajate põhjal ~ alusel ~ järgi ~ kohaselt</i>
Kõige paremini saab ala populariseerida <i>läbi heade tulemuste ja läbi jätkuva arengu</i>	Kõige paremini saab ala populariseerida <i>heade tulemuste ja jätkuva arengu toel ~ kaudu</i>
Järgmisel aastal olukord halvenes, eelkõige <i>läbi kõnealuse ettepaneku</i>	Järgmisel aastal olukord halvenes, eelkõige kõnealuse <i>ettepaneku tõttu ~ tagajärjel ~ pärast</i>
Teadustegevust toetati <i>läbi terve alamprogrammi</i> eri meetmete abil	Teadustegevust toetati <i>terve alamprogrammi jooksul ~ vältel ~ ajal ~ kestel</i> eri meetmete abil

⁶ **Mati Erelt, Tiiu Erelt, Kristiina Ross**, Eesti keele käsiraamat. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, 2007, lk 486.

⁷ **Martin Ehala**, Eesti kirjakeel. Kännimees, 1998, lk 189.

⁸ **Henn Saari**, Keeleviga nagu paha putukas. – Keelehääling. Eesti Raadio „Keeleminutid“ 1975–1999. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, 2004, lk 367.

⁹ Parandusnäiteid leiab ka siinkirjutaja 2012. aasta blogikandest „Läbi blogi targemaks“ (<http://www.paevakera.ee/blog/labi-blogi-targemaks/#more-1289>).

Seoses

Sõna *seoses* on nimisõna *seos* seesütlev kääne, millest on tekkinud kaassõna. See on õiges kasutuses näiteks järgmistes lausetes:

Kahe või rohkema grammatilises seoses oleva sõna kokkukirjutamiseks peab olema mingi põhjus.

Kõik toimingud on omavahelises seoses.

Kaassõna *seoses*, mida on sageli nimetatud bürokraatia- või kantseleikeele väljendusvahendiks, tõrjub ilmekamaid keelendeid.¹⁰ Tuleb siiski möönda, et väga pikkades lausetes, mida mingil põhjusel lühemaks teha ei saa, on *seoses* just eessõnana hea liigendaja, sest mõni tagasõna jätkaks täiendirea liiga pikaks.

Ühtsed sätted ainult sisepõlemismootoriga või hübriidelektrijõuallikaga käitatavate sõiduautode tüübikinnituse kohta seoses süsinikdioksiidi heitkoguste ning kütusekulu ja/või elektrienergia kulu ning ühe laadimisega läbitava vahemaa mõõtmisega, ja ainult elektrijõuallikaga käitatavate M 1- ja N 1-kategooria sõidukite tüübikinnituse kohta seoses elektrienergia kulu ning ühe laadimisega läbitava vahemaa mõõtmisega.

Parandus Euroopa Keskpanga 16. aprilli 2004 arvamuses, mis on tehtud Euroopa Liidu Nõukogu taotlusel seoses ettepanekuga nõukogu määruse kohta, mis käsitleb euromüntidega sarnanevaid medaleid ja märke.

Kui aga *seoses* tahab tungida mõne teise kaassõna kasutusala, tuleks teda pidurdada ja meelde tuletada, mis tagasõna missuguse käandsõnaga kokku käib või kas sõna *seoses* on üldse vaja.

Halvem	Parem
<i>Seoses põlenguga katkes täna õhtul Rapla ja selle ümbruse elektrivarustus</i>	Põlengu tõttu katkes täna õhtul Rapla ja selle ümbruse elektrivarustus
<i>Seoses kalade kudeajaga on inspeksioon järelevalvet veekogudel tugevdanud</i>	Kalade kudeaja tõttu on inspeksioon järelevalvet veekogudel tugevdanud ~ Kalade kudeajaks ~ kudeajal tugevdab inspeksioon järelevalvet veekogudel
Meie juristid annavad nõu seoses laenuvõtmisega	Meie juristid annavad nõu laenuvõtmise kohta ~ teemal ~ asjus
Ühikuhind peab olema müügihinnast eristatav, et tarbijal ei tekiks <i>kahtlusi seoses toote</i> või selle pakendi <i>suurusega</i>	Ühikuhind peab olema müügihinnast eristatav, et tarbijal ei tekiks kahtlusi toote või selle pakendi suuruse suhtes
Ma jagan täielikult Euroopa Parlamendi <i>muret seoses elundikaubandusega</i>	Ma jagan täielikult Euroopa Parlamendi muret elundikaubanduse pärast
Kasiino juhatuse <i>vastutus seoses</i> mängulepingu <i>kehtivuse</i> või mängimisest tingitud <i>kahjudega</i> on täielikult selle paragrahviga reguleeritud	Kasiino juhatuse vastutus mängulepingu kehtivuse või mängimisest tingitud kahjude eest on täielikult selle paragrahviga reguleeritud

¹⁰ **Mati Erelt**, Lause õigekeelsus. Tallinn: Emakeele Selts, 2011, lk 61; **Uno Liivaku**, Väike soovitusõnastik. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, 2001, lk 129.

Osakondade lahtiolekuajad <i>seoses Ülestõusmispühadega</i>	Osakondade lahtiolekuajad <i>ülestõusmispühadel</i>
Kui kliendil on probleeme <i>seoses</i> laenu õigeaegse <i>tagastamisega</i> , võib nõustaja aidata tal leida lahendused oma kohustuste täitmiseks	Kui kliendil on probleeme laenu õigeaegse <i>tagastamisega</i> , võib nõustaja aidata tal leida lahendused oma kohustuste täitmiseks

Sageli kasutatakse kahe lause sidumiseks teise lause alguses väljendeid *sellega seoses* või *seoses sellega*. Inglise keeles vastavad sellele *in that regard*, *in this context*, *in this respect* jpm. Eesti keeles on aga tekstisiduse suurendamiseks muidki vahendeid, nt sõnad *seetõttu*, *seepärast*, *eelnimetatu põhjal*, *eelloetletud põhjustel*, *seega*, *järelikult* jne. Vahel ei ole sidumist vajagi, sest samas lauses olev *ka*, *siiski*, *ometi* või muu rõhumäärsõna annab niigi viitesuhet edasi.

Osas¹¹

Kui paarkümmend aastat tagasi soovitati keelekasutajal vältida kaassõnade *suhtes*, *korral*, *puhul* ja *seoses* liigpruukimist, siis näib, et kõikide nende asemel on võetud kasutusele universaaltagasõna *osas*. See pole aga muud kui nimisõna *osa* seesütlevas käändes, mille põhitähendus selgub järgmistest lausetest:

Raamatu kolmandas osas saab see painav küsimus vastuse.

Lähimuspõhimõtet kohaldatakse ettepaneku selles osas, mis ei kuulu ELi ainupädevusse.

Ringkonnakohus tühistas maakohtu määruse osas, millega maakohus rahuldab hagi tagamise avalduse ja seadis aktsiatele käsutuskeelu.

Kaassõnana ei kuulu *osas* kokku ühegi käändsõnaga. Selle tagajärjel võtab ta endale alati mõne teise kaassõna ülesande. Kõige enam pannakse *osas* paari sõnadega *kokkulepe*, *küsimus*, *ettepanek*, *otsus*, *soovitus* jmt, ent need käivad kokku tagasõnaga *kohta* või ei vaja üldse kaassõna. Selle kõrval tasub meelde tuletada ka muud kaassõnad, mida *osas* asemel kasutada.

Halvem	Parem
Muu hulgas tuleb kindlaks määrata projektiga seotud otsuste vastuvõtmise ajakava ning <i>jõuda kokkuleppele kulude jagamise osas</i>	Muu hulgas tuleb kindlaks määrata projektiga seotud otsuste vastuvõtmise ajakava ning <i>jõuda kokkuleppele kulude jagamises</i>
Jäänud on veel täpsustavad <i>küsimused rändepaketi osas</i>	Jäänud on veel täpsustavad <i>küsimused rändepaketi kohta</i>
Komisjon võttis vastu <i>ettepaneku makromajandusliku finantsabi andmise osas</i>	Komisjon võttis vastu <i>ettepaneku makromajandusliku finantsabi andmise kohta</i>
Parlament esitab ELi Nõukogule <i>soovitused inimõiguste eriesindaja osas</i>	Parlament esitab ELi nõukogule <i>soovitused inimõiguste eriesindaja kohta</i>
Tööandjate keskliit jätkab <i>läbirääkimisi töölepingu seaduse osas</i>	Tööandjate keskliit jätkab <i>läbirääkimisi töölepingu seaduse üle</i>
Tööandja ei tohi keelata töötajatel streikimist	Tööandja ei tohi keelata töötajatel streikimist

¹¹ Põhjalikumaid selgitusi, allikaid ja parandusnäiteid leiab siinkirjutaja artiklist „Ettepanek ühe sõna *osas“, 2015. aasta Oma Keel nr 1 (http://www.emakeeleselts.ee/omakeel/2015_1/OK_2015-1_06.pdf).

või toetusstreigis osalemist, samuti on keelatud hiljem <i>streikijate osas sanktsioone rakendada</i>	või toetusstreigis osalemist, samuti on keelatud hiljem <i>streikijate suhtes sanktsioone rakendada</i>
Valitsus jõudis riigieelarve <i>strateegia osas üksmeelele</i>	Valitsus jõudis riigieelarve <i>strateegia asjus ~ strateegias üksmeelele</i>
On tekkinud <i>mure selles osas</i> , kuidas on lahendatud teatud toodete impordiküsimus	On tekkinud <i>mure selle pärast</i> , kuidas on lahendatud teatud toodete impordi küsimus
<i>Koostööd</i> tehakse eelarvepoliitika ja majanduspoliitika <i>osas</i>	<i>Koostööd</i> tehakse eelarve- ja majanduspoliitika <i>vallas ~ eelarve- ja majanduspoliitikas</i>
Tutvu õpiobjektiga ning mõtle <i>millises osas sarnanevad</i> eeltoodud klassikute seisukohad, millises <i>osas erinevad</i> ?	Tutvu õpiobjektiga ja mõtle, <i>mille poolest sarnanevad</i> ja <i>erinevad</i> eeltoodud klassikute seisukohad
Süvendamist vajab töötajate <i>teadlikkus tööohutuse osas</i>	Süvendamist vajab töötajate <i>teadlikkus tööohutusest</i>
Suutlikkuse, sõltumatuse ja usaldusväarsuse <i>suurendamise osas</i> on meil veel arenguruumi	Suutlikkuse, sõltumatuse ja usaldusväarsuse <i>suurendamisel</i> on meil veel arenguruumi
Kas puudujäägid <i>eesti keele valdamise osas</i> võivad mõjutada ka haridust?	Kas <i>eesti keele puudulik valdamine</i> võib mõjutada ka haridust?
<i>Sihttasemeid selle meetme osas</i> pole täpsustatud	<i>Selle meetme sihttasemeid</i> pole täpsustatud

Poolt

„Eesti keele seletav sõnaraamat” annab sõnale *poolt* seitse tähendust¹². Siin tuleb juttu kaassõna *poolt* kahest pruukimise moodusest.¹³

1) Sõna *poolt* laiendab täiendina esinevat *tud-*, *tav-* või *mata-*kesksõna.¹⁴

Halvem	Parem
Euroopa <i>toidupankade poolt jagatud</i> toidust üle poole pärines sellest kavast	Euroopa <i>toidupankade jagatud</i> toidust üle poole pärines sellest kavast
<i>Austria poolt palutud</i> erandi eesmärk on muuta kolmel konkreetsel juhul käibemaksu tasumise eest vastutavaks ostja	<i>Austria palutud</i> erandi eesmärk on muuta kolmel konkreetsel juhul käibemaksu tasumise eest vastutavaks ostja.
<i>Projektipartneri poolt tehtud uuringud</i> näitavad, et need meetmed on töötust vähendanud	<i>Projektipartneri tehtud uuringud</i> näitavad, et need meetmed on töötust vähendanud
Valdavalt jäädi <i>ülikoolide poolt pakutavate</i> täienduskoolituste kvaliteediga rahule	Valdavalt jäädi <i>ülikoolide pakutava</i> täiendusõppe kvaliteediga rahule

¹² Vt <http://www.eki.ee/dict/ekss/index.cgi?Q=poolt&F=M>.

¹³ Vt ka Sirje Mäearu, *poolt* vastu. – Tiiu Erelt, Tiina Leemets, Sirje Mäearu, Maire Raadik, Keelenõuanne soovitab. Koostanud S. Mäearu, toimetanud T. Erelt ja M. Raadik Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, 1996, lk 64–65.

¹⁴ Maire Raadik „Poolt-sõna poolt ja vastu“, Õiguskeel nr 2, 2007, lk 2 (http://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/maire_raadik_poolt-sona_poolt_ja_vastu.pdf).

Alates 1. juunist annab Kliinikum seni <i>patsientide poolt tasumata</i> jäänud arved üle inkassofirmale	Alates 1. juunist annab kliinikum <i>patsientide tasumata</i> arved üle inkassofirmale
--	---

Mõnel üksikjuhul on sõnal *poolt* siiski täita tähtis ülesanne. Heitkem pilk järgmisele lausele:

Selleks on komisjoni poolt volitatud ametnikel õigus:

a) kontrollida raamatupidamis- ja teisi äridokumente;

Kui võtta sõna *poolt* ära ja jätta alles fraas *komisjoni volitatud ametnikud*, võib tekkida küsimus, kas ametnikke on volitanud komisjon või mõni muu asutus. Seda tüüpi näiteid on eesti keeles veel: väljendites *ametniku prinditud dokumendid* või *IT-juhi parandatud arvuti* võib oletada, et dokumendid printis välja ametnik või arvutit parandas IT-juht, kuid samaväärselt võib tegu olla ametniku dokumentide või IT-juhi arvutiga, mida on vastavalt printinud või parandanud keegi teine. Fraasides *ametniku poolt prinditud dokumendid* ja *IT-juhi poolt parandatud arvuti* sellist kahemõttelisust ei teki.

Nagu aga öeldud, esineb selliseid konstruktsioone üsna harva.¹⁵ Kui tähendus ei kannata, on soovitatav *poolt*-tarindit alati vältida.

2) Sõna *poolt* ebamäärastab tegijat. Inglise keele passiivilause mõjul jäetakse tegija eestikeelses umbisikulise tegumoe lauses üha enam tagaplaanile. Selline valik võiks sobida umbmäärase tegijate ringi väljendamiseks (nagu Euroopa Liidus komisjon, nõukogu, kohus, parlament), kuigi ka siin saab *poolt*-tegijamäärusega lause asendada isikulise tegumoe lausega, mis on loomulikum.¹⁶ Üldjuhul tasub lausest tegija üles otsida ja muuta see aktiivseks. Enamjaolt on see lihtne, mõnikord võib abi olla ka kõrvallause moodustamisest.

Halvem	Parem
<i>Ettepanek esitati komisjoni poolt</i> eelmise aasta detsembris	<i>Ettepaneku esitas komisjon</i> eelmise aasta detsembris
Kõnealused 30 taotlust <i>oli esitatud 13 liikmesriigi poolt</i> ja need hõlmasid 17 sektorit	Kõnealused 30 taotlust <i>esitas 13 liikmesriiki</i> ja need hõlmasid 17 sektorit
Seda süsteemi <i>kritiseeriti OECD poolt</i> teravalt	<i>OECD kritiseeris</i> seda süsteemi teravalt
Analüüse <i>hakatakse tegema</i> uute loodavate üksuste <i>poolt</i>	Analüüse <i>hakkavad tegema</i> uued loodavad <i>üksused</i>
Volitatud esindajad on andnud nõusoleku raamdokumendi <i>koostamiseks</i> teiste riikide <i>kalandusspetsialistide poolt</i>	Volitatud esindajad on andnud nõusoleku, et raamdokumendi <i>koostavad</i> teiste riikide <i>spetsialistid</i>
Amet on <i>lubanud kasutada</i> söödalisandeid <i>tootja poolt</i>	Amet on <i>lubanud tootjal</i> söödalisandeid <i>kasutada</i>
Sellega seoses on nõukogu võtnud arvesse <i>teatavate asjaomaste isikute, rühmituste ja üksuste poolt nõukogule esitatud märkusi ja</i>	Seega on nõukogu võtnud arvesse <i>märkusi ja dokumente, mida teatavad asjaomased isikud, rühmitused ja üksused on nõukogule</i>

¹⁵ Eelmises joonealuses märkuses nimetatud artiklis on Maire Raadik vaadelnud *poolt*-sõna teisigi võimalikke kasutusviise. Selle kõrval on ta pakkunud välja hulga *poolt*-sõna vältimise mooduseid.

¹⁶ **Mati Erelt**, Lause õigekeelsus. Tallinn: Emakeele Selts, 2011, lk 26–27.

<i>dokumente</i>	<i>esitanud ~ teatavate asjaomaste isikute, rühmituste ja üksuste märkusi ja dokumente, mida nad on nõukogule esitanud</i>
------------------	---

Lõikes

Sõna *lõikes* peetakse paberlikuks, nõukogudeaegse kantsleikeele igandiks.¹⁷ Kuna ÕSi järgi on nimisõnal *lõige* juba niigi neli tähendust, ei soovitata tema õlule enam kaassõna koormat laduda, sest lõpuks võib nii mitme ülesandega sõna mõistmine tekstis raskeks osutuda. Liiati tikub *lõikes* sageli kohtadesse, mis kuuluvad teistele kaassõnadele.

Halvem	Parem
Uuringuid tehakse majandusharude või eriala- või huvirühmade lõikes	Uuringud tehakse majandusharude või eriala- või huvirühmade <i>kaupa ~ järgi ~ alusel ~ majandusharuti või eriala- või huvirühmiti</i>
<i>Valdkondade lõikes</i> on edu saavutatud hariduse, infotehnoloogia ja teadusuuringute alal	<i>Kui vaadelda valdkondade kaupa, siis ~ Valdkonniiti</i> on edu saavutatud hariduses, infotehnoloogias ja teadusuuringutes
Veokite hooldus- ja remondikulu muutumine <i>aastate lõikes</i>	Veokite hooldus- ja remondikulu muutumine <i>aastate kaupa ~ arvestuses ~ eri aastatel</i>
Analüüsida tuleb tööturule naasmise kiirust koondamiseelse <i>sissetuleku lõikes</i>	Analüüsida tuleb tööturule naasmise osakaalu koondamiseelse <i>sissetuleku järgi ~ põhjal ~ alusel</i>
Kuid viimane kinnisvarahindade langus on <i>mõlema sektori lõikes</i> olnud laiapõhjaline	Kuid viimane kinnisvarahindade langus on <i>mõlemas sektoris</i> olnud laiapõhjaline

Suunas ja suunal

Juba mõnda aega tagasi on kaassõnastumise teele asunud nimisõna *suund* seesütlevas käändes. Maire Raadiku sõnul kipub see liikumise sihti väljendavas tähenduses sageli tagasõnade *poole* ja *poolt* asemele ja kahandab viimaste tähtsust meie tagasõnavaras.¹⁸ Seesütleva käände kõrvale on astunud ka väliskohakäändevormid *suunale*, *suunal* ja *suunalt*, mille tähendus on palju umbmäärasem.¹⁹ Mõlema käändevormi levikut mõjutab muu hulgas inglise keel oma sõnadega *towards* ja *direction*.

Halvem	Parem
Vaikse ookeani ülemeremaad ja - territooriumid .. püüdlevad piirkonnas suurema integratsiooni suunas	Vaikse ookeani ülemeremaad ja - territooriumid .. <i>püüdlevad</i> piirkonnas suurema <i>lõimumise poole</i>
<i>Selles suunas tehti</i> esimene samm 2006. aasta	<i>Selle poole ~ selles vallas tehti</i> esimene

¹⁷ Õigekeelsussõnaraamat ÕS 2013 (<http://www.eki.ee/dict/qs/index.cgi?Q=l%C3%B5ikes&F=M>); **Uno Liivaku**, Väike soovitussõnastik. Tallinn: Eesti keele Sihtasutus, 2001, lk 84.

¹⁸ **Maire Raadik**, Suunas. – Tiiu Erelt, Mati Erelt, Maire Raadik, Tiina Leemets, Sirje Mäearu, Keelenõuanne soovitab 2. Koostanud ja toimetanud T. Erelt ja M. Raadik. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, 2000, lk 24.

¹⁹ **Tiina Leemets**, Uusi arenguid *suuna* suunal. – Keelenõuanne soovitab 4. Koostanud ja toimetanud M. Raadik. Eesti Keele Instituut. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, 2008, lk 13.

ELi Vaikse ookeani piirkonna strateegiaga	samm 2006. aasta ELi Vaikse ookeani piirkonna strateegiaga
<i>Töötatakse</i> koostöös EÜLiga <i>selles suunas</i> , et õppetoetusi suurendatakse ning nende jaotamise süsteem muudetakse vajaduspõhiseks	<i>Töötatakse</i> koostöös EÜLiga selles nimel ~ kallal , et õppetoetusi suurendatakse ja nende jaotamise süsteem muudetakse vajaduspõhiseks
Nii järsk majanduslangus kui ka hüppeline tööpuuduse suurenemine mõjusid <i>ühes suunas</i> – noored lahkusid kodumaalt	Nii järsk majanduslangus kui ka hüppeline tööpuuduse suurenemine mõjusid ühtmoodi ~ samamoodi ~ ühtviisi – noored lahkusid kodumaalt
Automaatse hädaabikõne <i>täieliku käivitamise suunal</i> on saavutatud olulist edu	Automaatse hädaabikõne täielikul juurutamisel ~ täieliku juurutamise vallas ~ valdkonnas on saavutatud suurt edu
Nimelt oli Malmö piirkonna Rootsi õhuruum radarite ja aeronavigatsiooni süsteemide talitushäire tõttu suletud päeval, kui pidi <i>õhku tõusma Air Baltic' u lend suunal Kopenhaagen-Riia</i>	Nimelt oli Rootsi õhuruum Malmö piirkonnas radarite ja aeronavigatsiooni süsteemide talitlushäire tõttu suletud päeval, kui pidi õhku tõusma Air Balticu lennuk liinil Kopenhaagen-Riia ~ toimuma Air Balticu lend Kopenhaagenist Riiga
Kasutamata potentsiaali nähakse <i>Aasia suunal</i> , kuid see moodustab kogu sektorist siiski väikese osa	Kasutamata potentsiaali nähakse Aasias ~ Aasia piirkonnas , kuid see moodustab kogu sektorist siiski väikese osa

KOKKUVÕTE

Ees- ja tagasõnade arengus on viimastel aastakümnetel toimunud mitu muutust, millest rõhutamisest väärivad neli:

- 1) eessõna *tänu* on asunud tähendust laiendama;
- 2) keelesiseste ja -väliste tegurite mõjul tungib peale eessõna *läbi*;
- 3) hulk seesütlevas käändes nimisõnu (*osas, seoses, lõikes, suunas* jm) on abstraheerumas ja muutumas tagasõnaks;
- 4) paljud uued kaassõnad tungivad teiste tähendusala ja võtavad seal võimust.

Need neli tendentsi väärivad teksti loomisel meelespidamist ja vältimist.